

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗМАГАЛЬНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ БАСКЕТБОЛІСТІВ
ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ У СКЛАДІ
НАЦІОНАЛЬНИХ ЗБІРНИХ КОМАНД
УКРАЇНИ ПРОТЯГОМ 2011-2014 РОКІВ

Мітова Олена, Смирнов Владислав

Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту

Аннотация

В статье приведены результаты анализа соревновательной деятельности баскетболистов Днепропетровского региона, выступавших на международных соревнованиях в составе национальной сборной Украины в период с 2011 по 2014 годы. На основании статистических протоколов технико-тактических действий игроков команды на чемпионатах Европы 2011, 2013 годов, а также на чемпионате Мира 2014 года была проведена сравнительная характеристика между игроками Днепропетровской области, игроков из других регионов страны и натурализованного игрока из США. Исследования позволили выявить тенденцию к увеличению представителей региона с 2 до 4-5 игроков в составе сборных. Кроме того отмечается улучшение результативности с 8,9 до 40%. Также исследования выявили индивидуальные особенности технико-тактических действий игроков из Днепропетровской области в сравнении другими представителями сборной страны.

Ключевые слова: баскетболисты высокой квалификации, национальные сборные, технико-тактические действия.

Annotation

The results of analysis of the competitive activity of basketball Dnepropetrovsk region, who took part at international competitions in the roster of national team of Ukraine in the period from 2011 to 2014. Based on statistical protocols technical and tactical actions of players from team at the European championships in 2011, 2013, as well as the 2014 world championship was held comparative characteristics between players of Dnepropetrovsk region, players from other regions of the country and naturalized player from the United States. Studies have revealed, tends to increase with the representatives of the region 2 to 4-5 players in the teams. In addition, there have been improvements performance from 8.9 to 40%. Also, studies have identified the individual characteristics of technical and tactical actions of players from Dnepropetrovsk region compared to other members of the national team.

Key words: high level basketball players, national teams, technical and tactical actions.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Однією з тенденцій розвитку сучасного баскетболу є вдосконалення системи централізованої підготовки національних збірних команд для виборювання більш високих місць на чемпіонатах Європи та світу. За період Незалежності України до 2013 року чоловіча збірна під керівництвом вітчизняних тренерів Г. Зашука, В. Мельничука, В. Берестнева та інших жодного разу не виходила з підгрупи на фінальній частині чемпіонатів Європи.

Аналіз тренерського складу команд суперліги України свідчить про нестабільність перебування тренерів на посаді головного тренера. В основному успіху в українському чемпіонаті досягали тренери-іноземці, запрошені з Італії, Латвії, Сербії, Хорватії, Литви, Словенії. Відсоткове співвідношення українських та європейських тренерів в сезоні 2013/2014 рр. становило 43% – іноземних і 57% – українських. Такий факт свідчить про те, що вітчизняні фахівці ще поступаються іноземним, мають недостатній досвід у виступах на змаганнях міжнародного рівня.

Для зміни ситуації у виступах національної збірної країни в 2010 році на посаду головного тренера було запрошено фахівця

зі Сполучених Штатів Америки – Майка Фрателло та семи його асистентів з різних видів підготовки. Під впливом новітніх тренувальних методик українська збірна вперше на Євробаскеті-2013, в Словенії, вийшла у другий і чвертьфінальний раунди, посіла підсумкове шосте місце. Такий результат турніру дозволив вперше в баскетбольній історії України, як самостійної країни, завоювати право представляти нашу країну на чемпіонаті світу в Іспанії в 2014 році.

Однак, попри значне досягнення українських баскетболістів, фахівцями та науковцями відзначено ще багато недоліків у виконанні техніко-тактичних дій вітчизняними виконавцями у порівнянні з баскетболістами з країн-лідерів європейських чемпіонатів (М. М. Безмилов [1]; Е. Ю. Дорошенко [3]; Р. О. Сушко [9]). Аналізу виступів чоловічих і жіночих збірних команд України на змаганнях високого рівня з метою подальшої оптимізації управління системою багаторічного удосконалення спортсменів у командних видах спорту присвячувалися наукові праці В. М. Корягіна [5], Е. Ю. Дорошенко [3], Р. О. Сушко, [9]. Достатньо уваги науковців приділено динаміці виступів жіночої баскетбольної збірної з вадами слуху на Дефлімпійських іграх (Ж. Л. Козіна [4]; І. В. Помещикова [7]; І. В. Собко [8]).

Крім того, в зв'язку із впровадженням у контроль змагальної діяльності баскетболістів комп'ютерних програм (SmartStat) й із поширенням інформаційного масиву статистичних даних техніко-тактичних дій баскетболістів різної кваліфікації у мережі Інтернет, за останнє десятиріччя було проведено цілу низку наукових досліджень вітчизняними фахівцями з баскетболу щодо виявлення й аналізу різних аспектів ігрової майстерності окремих гравців команд в цілому

(Ж. Л. Козіна, С. Г. Защук, Л. В. Гринь [4]; М. М. Безмилов [1]; В. М. Корягін [5] та ін.).

Ретроспективний аналіз виступів збірних команд України (історична констатація фактів та «географії» видатних вихованців країни) широко представлено в роботах А. П. Волошина, Р. О. Сушко [2]. Окрему увагу приділено й Дніпропетровщині, яка завжди була кузнею кадрів для збірних команд з баскетболу, що підтверджується видатними досягненнями олімпійських чемпіонок, таких як: Раїса Курвякова, Людмила Рогожина та Олена Жирко [6]. Багато видатних спортсменів брали участь у складі збірних команд різних вікових категорій до 2011 року. Такі традиції регіону зберігаються й зараз.

Однак необхідно зазначити, що аналіз доступної літератури засвідчив недостатню кількість наукових публікацій, що присвячені порівняльній характеристиці змагальної діяльності баскетболістів окремих регіонів, й зокрема – Дніпропетровщини, у складі збірних команд України на змаганнях найвищого рівня протягом 2011-2014 років, тому даний напрямок досліджень є актуальним.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дослідження виконувалося згідно Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011-2015 рр. Міністерства освіти, науки, молоді та спорту «Теоретико-методичні основи удосконалення тренувального процесу та змагальної діяльності в структурі багаторічної підготовки спортсменів» (№ держреєстрації 0111U001168).

Метою даного етапу дослідження було – здійснити порівняльний аналіз змагальної діяльності баскетболістів Дніпропетровщини у складі чоловічої національної збірної команди на змаганнях високого рівня протягом 2011-2014 рр.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення науково-мето-

дичної літератури і мережі Інтернет; аналіз статистичних протоколів техніко-тактичних дій під час змагальної діяльності; педагогічне спостереження; методи математичної статистики.

Результати дослідження. Результати аналізу виступу збірної України на Євробаскеті-2013 й детальний порівняльний аналіз показників ефективності змагальної діяльності нашої команди та країн-лідерів, а саме, Франції, Литви та Іспанії, які посіли перше, друге і третє місця відповідно, свідчить про те, що поки що українські спортсмени поступаються за показниками ефективності таких техніко-тактичних дій, як: двох-очкові та штрафні кидки, кидки з гри. Водночас за відсотком влучання з три-очкової лінії – займають другу позицію у рейтингу.

Виявлено, що однією з причин, що заважають нашій збірній боротися за медалі вищого ґатунку, є велика кількість помилок (в середньому – 12,6 за одну гру) та недостатня кількість атакуючих передач – 12,5; перехоплення та блок-шоти – відповідають показникам лідерів чемпіонату. Аналіз показників підбирань як одного з важливих елементів, що впливає на успіх команди, довів, що збірна України поступається за загальною сумою підбирань та за підбираннями на своєму щиті, однак на чужому щиті поступається лише команді Франції та займає другу позицію в рейтингу. Ігри чемпіонату Європи 2013 року засвідчили тенденцію до поліпшення ефективності техніко-тактичних дій у порівнянні з попередніми чемпіонатами.

Наступним етапом нашого дослідження було проаналізувати внесок гравців Дніпропетровщини у загальний кількісний склад збірної команди та результат техніко-тактичних показників протягом чемпіонатів Європи 2011 і 2013 років. Порівняльний аналіз представлено на рисунку 1.

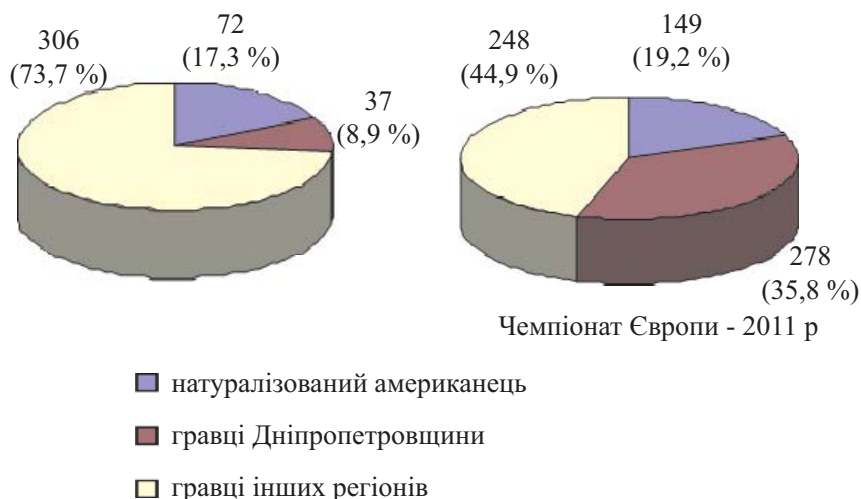

Рис. 1. Співвідношення кількості очок баскетболістів Національних збірних команд України на чемпіонатах Європи 2011 та 2013 років, кіл-ть очок (% - від загальної кількості очок).

Аналіз проведених нами досліджень свідчить, що у 2013 році, в період нестабільного фінансування баскетболу зусиллями багатьох організацій та тренерів Дніпропетровської області для національної збірної України 2013 було підготовлено 5 гравців, що в 2,5 разів більше, ніж на Євробаскет-2011. Це гравці з міста Дніпропетровська: Максим Корнієнко та Кирило Натяжко – віком 23 роки, Олександр Мішула – 21 рік, а також гравці з Кривого Рогу: Ігор Зайцев – 24 роки та Дмитро Глебов – 25 років. Причому, якщо на Євробаскеті-2011 – представники Дніпропетровська Кирило Фесенко та Данило Козлов були гравцями заміни, та загальний їх внесок в результат команди склав всього лише 37 очок (8,9 % від загальної кількості очок команди), то в 2013 році гравці – представники області, проводили в середньому значну кількість часу на майданчику протягом гри: М. Корнієнко (21:30 хв.) й К. Натяжко (21:00 хв.) – це гравці основної п'ятірки, а О.Мішула (12:24 хв.) й І.Зайцев (15:30 хв.), гравці активної заміни, – лише Д. Глебов з'явився на майданчику тільки у трьох іграх (із середнім часом на майданчику – 7:49 хв.). Підсумковий внесок цих гравців – 278 очок

у результативність команди становить близько 36 % від загальної кількості закинутих очок.

Такий внесок реалізовано за рахунок правильно обраного напрямку в підготовці резерву збірних команд різних вікових категорій на Дніпропетровщини. Завданнями даного етапу розвитку баскетболу в регіоні завжди було й залишається: виховання спортсменів високої кваліфікації для виступів на міжнародних змаганнях різного рівня, починаючи з Чемпіонатів Європи кадетів з 16 років й закінчуючи виступами гравців клубів на Чемпіонаті світу; виховання висококваліфікованого тренерського складу для майбутньої роботи у ДЮСШОР та отримання посад в якості головних тренерів й асистентів збірних команд країни різних вікових категорій; популяризація здорового образу життя серед молоді на прикладі видатних баскетболістів області.

Не зважаючи на загальну тенденцію розвитку української суперліги до залучення зарубіжних гравців, для створення конкурентоздатних команд для участі у європейських кубках, баскетбольний клуб Дніпро, є єдиною командою суперліги сезонів 2012/2013, 2013/2014 та 2014/2015 рр.,

яка не запросила до свого складу жодного легіонера й зробила ставку на накопичення ігрового досвіду саме українських гравців (середній вік команди – 24 роки). При чому виявлено, що з 12 українських спортсменів 11 (92%) є випускниками місцевої СДЮСШОР №5.

Крім того, в Дніпропетровській області було створено найбільшу кількість команд суперліги в Україні (БК Дніпро, БК Дніпро-Азот та БК Кривбас-баскет (до 2014 року). Функціонування цих клубів дозволило перспективним 17-річним випускникам ДЮСШ області поступово долати непростий етап у спортивній кар'єрі, а саме – перехід від дитячого до дорослого баскетболу, не виїжджаючи за межі області. У той же час, створення команд-дублів допомагає баскетболістам адаптуватися до спорту вищих досягнень практично в «домашніх умовах».

Такий підхід призвів до того, що на Чемпіонаті світу з баскетболу 2014 року, що проходив в Іспанії, у складі команди національної збірної України взяло участь четверо представників Дніпропетровського регіону. Семеро гравців були з інших регіонів країни (Харківщина – 1 гравець (Олександр Липовий), 2 гравці з Одещини – В'ячеслав Кравцов та Артем Пустовий, по одному представнику з Донеччини (Дмитро Забірченко), Київщини (Максим Пустозвонов) і Миколаївщини (Сергій Гладир), а також – один натуралізований гравець зі Сполучених Штатів Америки (Юджин Джеттер).

Аналіз таких техніко-тактичних дій, як очки, підбирання, перехоплення та передачі дає чітке уявлення про рівень змагальної підготовленості тих чи інших гравців й виявлені недоліки вказують напрями подальшої підготовки місцевих ДЮСШОР і регіональних училищ фізичної культури на різних етапах багаторічного удосконалення.

Тому нами було проаналізовано статистичні протоколи ігор збірної України на Чемпіонаті світу в 2014 році (протягом шести зіграних матчів). Результати дослідження свідчать про те, що чотири вихованця з Дніпропетровщини, що становить 33% від загальної кількості гравців, а саме: О. Мішула, І. Зайцев, К. Натяжко, М. Корнієнко, – здобули в загальній кількості 137 очок (40% від усього доробку команди за час виступів на змаганнях), при тому що загальна кількість набраних очок становила 344 очка. У той же час, нами було виявлено, що гравці з інших областей здобули у загальній кількості 130 очок (38% від набраних пунктів), а кількість гравців була майже у два рази більшою, ніж гравців Дніпропетровської області. Слід зазначити, що у складі національної збірної України з баскетболу брав участь натуралізований гравець, що змінив громадянство. Його доробок 77 очок (22%) від загального результату команди (рис. 2).

Також аналіз ігор, в яких збірна України перемогла, засвідчив, що найкращим гравцем у грі з Туреччиною – був Олександр Мішула, котрий став ключовим гравцем і його внесок був найзначнішим (19 очок, 2 перехоплення, 2 атакуючих передачі, 2 підбирання за 27 хвилин гри). Максим Корнієнко протягом всього чемпіонату був незмінним лідером на позиції важкого форварда у команді, разом з Ігорем Зайцевим (у М. Корнієнка була така середня статистика – 6 очок, 5,8 підбирання, 0,2 атакуючих передачі та 1 перехоплення, а у Ігоря Зайцева – 7,8 очок, 3,8 підбирання, й відзначено, що він не зробив жодної результативної передачі та перехоплення). На жаль, Кирило Натяжко провів змагання гірше, ніж у 2013 році, але і його внесок у доробок національної збірної був вагомим, лише він був ролевим гравцем запасу на позиції центрового.

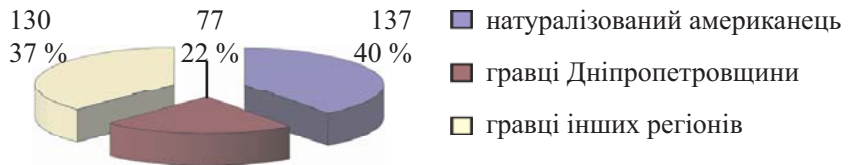

Рис. 2. Співвідношення набраний очок на Чемпіонаті Світу 2014 року

Аналіз закинутих очок між гравцями Дніпропетровської області, гравців з інших регіонів і натуралізованим гравцем за відсотковим співвідношенням, виявив вірогідні розбіжності. Лише один Юджин Джеттер набрав 22% від набраних очок команди, його результат випереджає середній показник гравців з Дніпропетровщини на 12%. Відповідно, у середньому гравець з Дніпропетровщини набрав 10% від загального доробку. Середній показник гравця з інших регіонів становить 5,45%.

Дуже вагомий показник серед гравців команди – підбирання м'яча. Гравці з Дніпропетровщини на змаганнях зібрали загалом 70 відскоків (47% від загальнокомандних підбирань). Гравці з інших регіонів підібрали 65 разів (42% від усіх підборів команди), а Юджин Джеттер зібрав 11% усіх відскоків здобутих командою на змаганнях. Висновком такого виступу спортсменів дніпропетровських вихованців в аспекті підбирань є те, що з чотирьох гравців троє грають на позиціях важкого форварда або центрового.

За 6 зіграних ігор дніпропетровські спортсмени також до-

минували за таким показником, як перехоплення, перехопивши 15 разів за цей період часу, що становить 51% від загальних перехоплень, 28% (8 перехоплень) зробили гравці з інших регіонів та 21% (6 перехоплень) від загальнокомандного доробку здобув Юджин Джеттер.

Найслабкішим аспектом у виступі дніпропетровських баскетболістів були – атакуючі передачі, (лише 22%, 14 передач). Найспритнішим у цьому показнику був Юджин Джеттер, який віддав 25 результативних передач, що становить 40% від усіх передач, що були зроблені командою на Чемпіонаті світу. Також слід відзначити той факт, що Ю.Джеттер став одним із лідерів чемпіонату за середнім показником – передачі за гру, з показником 4,16 передач за гру і став шостим гравцем за цим показником у загальному рейтингу на змаганнях. Гравці з інших регіонів віддали 38% (23 атакуючі передачі).

Порівняльна характеристика виявила приріст у показниках результативності гравців Дніпропетровщини від чемпіонатів Європи до чемпіонату світу (рис. 3).

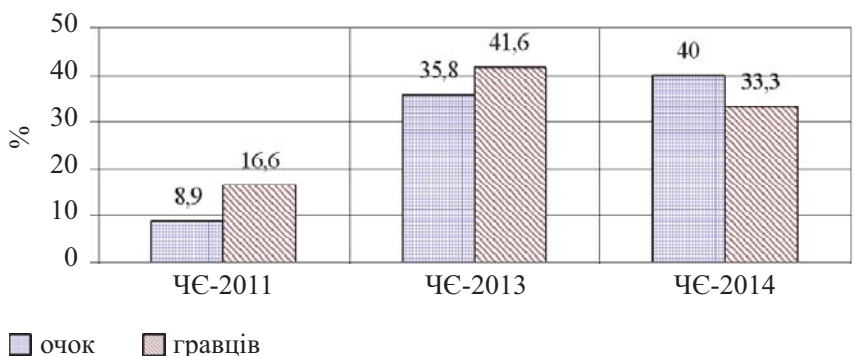

Рис. 3. Динаміка внеску гравців Дніпропетровщини в результат Національної збірної України з баскетболу, %

Аналізуючи статистику ігор збірної України з баскетболу, виявили, що саме натуралізований американський гравець команди є лідером майже у всіх показниках команди та навіть у специфічних показниках свого амплуа (середній показник набраних очок та атакуючих передач за гру), також є у списку лідерів серед гравців, що брали участь у змаганнях Чемпіонату світу з баскетболу 2014 року. Середні показники гравців Дніпропетровщини свідчать про те, що триває позитивна тенденція з виховання високорослих гравців, але й Олександр Мішула, з ігровим амплуа атакуючого захисника, засвідчив, що підготовка ведеться за різними напрямками. Показники гравців з інших регіонів вказують на те, що іде планомірна підготовка баскетболістів високої кваліфікації й в інших регіонах, але без підтримки місцевих баскетбольних клубів, які залучають до складу своїх команд велику кількість баскетболістів з інших держав.

Висновки

Аналіз змагальної діяльності гравців Дніпропетровщини у загальний результат національних збірних команд України з баскетболу протягом 2011-2014 рр. свідчить про тенденцію до збільшення кількості представників регіону від 2 до 4-5 гравців. Крім того, відзначається покращення результативності з кожними змаганнями у відсотковому співвідношенні: від 8,9 до 40 %. Також дослідження виявили індивіду-

альні особливості техніко-тактичних показників гравців.

Перспективи подальших досліджень полягають в тому що, буде здійснено порівняльну характеристику техніко-тактичної діяльності гравців Дніпропетровщини та кращих гравців світу залежно від ігрового амплуа та віку баскетболістів.

Література:

1. Безмылов М. М. Показатели соревновательной деятельности баскетболистов национальных сборных команд на чемпионатах Европы 1995-2007 гг./ Н. Н. Безмылов // Межд. научн.-практ. конф. государств – участников СНГ по проблемам физ.культ. и спорта: Материалы Межд. научн.практ. конференции, Минск: БГУФК, 2010. – Ч.1. – С. 37 – 39.
2. Волошин А.П. Баскетбол України: монографія / А. П. Волошин, Р. О. Сушко. – К., 2014. – 362с.
3. Дорошенко Э. Ю. Показатели технико-тактических деятельности как фактор управления подготовкой баскетболистов высокой квалификации / Э. Ю. Дорошенко // Наука в олимпийском спорте – К., № 1. - 2014. – С 17-22.
4. Козина Ж. Л. Закономерности индивидуальной динамики игровой результативности баскетболистов сборной команды Украины / Ж. Л. Козина, С. Г. Защук, Л. В. Гринь // Физическое воспитание студентов: научный журнал. – Харь-

ков: ХООНОКУ-ХГАДИ, 2010. – №1. – С. 52-57.

5. Корягін В. М. Ігрові показники баскетболістів / В. М. Корягін // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2002. – № 4. – С. 7 – 13.
6. Ляпин А. Днепропетровский баскетбол – любовь наша. / А.Ляпин. – Днепропетровськ, видавництво «ІМА-прес», 2009. – 206 с.
7. Помещикова И. П. Анализ выступления команды девушек Украины на чемпионате Европы по баскетболу в 2012 году / И. П. Помещикова, А. С. Кучеренко, И. М. Евтушенко // Физическое воспитание студентов. – Харьков: ХОВНОКУ- ХДАДМ, 2013. – № 1. – С. 49-54.. 239-242.
8. Собко И. Н. Анализ результатов выступления ведущих команд баскетболистов с нарушениями слуха на международных соревнованиях / И. Н. Собко // Образование и социализация человека в современных условиях. Материалы Международной научно-практической конференции 28-29 ноября 2013г. – Благовещенск: Изд. АмГУ, 2013. – С. 170-174.
9. Сушко Р. О. Змагальна діяльність висококваліфікованих гравців у баскетболі / Р. О. Сушко, О. О. Мітова, Е.Ю. Дорошенко : навч. посібник [для студентів вищих навчальних закладів фізичної культури і спорту] – Дніпропетровськ: 2014. – 164 с.
10. www.fibaeurope.com

